

Internet rooi-ligte

Dink 'n bietjie oor 'n opmerking deur dr. Archibald D. Hart: 'Many teenagers and even young children today cannot tolerate doing nothing for more than thirty seconds, maximum. Then they demand more stimulation.' Meer as 60% kinders en tienerjariges is op 'n daaglikse basis betrokke by kletskamers (chat rooms). Drie uit elke vier kinders aanlyn is gewillig om persoonlike inligting oor hulleself en hulle families te deel in ruil vir goed en diens. Dit is ook waar dat ten minste een uit elke vyf kinders elke jaar deur 'n rower of pedofiel geteiken word. Die Internet is dus 'n uiters gewilde 'speel-en-kuierplek' vir jongmense. Hoekom hieroor praat? Omdat die Internet, saam met die wonderlike voordele, ook ongelukkig verskuilde geestelike, emosionele en selfs fisiese gevare inhou vir 'onskuldige' tieners.

Hoe weet jy op jou ouderdom of jy op gevaarlike terrein beweeg? Om met jou vriende aanlyn of oor jou selfoon te kuier en te gesels is algemeen bekend as sosiale media. Sosiale media kan verskillende vorms aanneem soos Internet forums, webjoernale (weblogs/blogs), sosiale webjoernale, wikis (anders as webjoernale is wikis gerig op groepinteraksie soos studente of skoliere wat saam aan projekte werk), klank (pod casts), foto's, video's, gradering (rating) en indeksering (bookmarking). Tegnologie sluit in: webjoernale, foto's uitruil, muurplasings/bulletinborde, e-pos, kitsboodskappe, uitruil van musiek en *voice over IP* ('n hoorbare oproep oor Internet Protokol), om net 'n paar te noem. Baie van hierdie sosiale media-dienste kan geïntegreer word via sosiale netwerkdienplatforms soos Mybloglog en Plaxo.

1. Wat is 'n webjoernaal (blog)?

'n Webjoernaal is 'n tipe webruimte wat gewoonlik deur 'n individu in stand gehou word met gereelde inskrywings oor wat in sy lewe gebeur. Baie webjoernale verskaf kommentaar of nuus oor 'n spesifieke onderwerp; ander funksioneer as meer persoonlike aanlyn dagboeke (http://en.wikipedia.org/wiki/Online_diary).

Daar is verskillende soorte: kuns (artlog <http://en.wikipedia.org/wiki/Artlog>),

foto's: (photoblog <http://en.wikipedia.org/wiki/Photoblog>),

sketse: (sketchblog <http://en.wikipedia.org/wiki/Sketchblog>),

video's (vlog <http://en.wikipedia.org/wiki/Vlog>),

musiek (MP3 blog http://en.wikipedia.org/wiki/MP3_blog),

en oudio (podcasting <http://en.wikipedia.org/wiki/Podcast>).

Sedert Desember 2007 is daar meer as 112 miljoen webjoernale wêreldwyd. Sommige voorbeelde: Twitter, Plurk, LiveJournal, Vox, ens.

Wees op die uitkyk: Bid vir God se wysheid as jy aan webjoernale deelneem. Wees versigtig oor die soort persoonlike inligting wat jy verskaf en hoe jy dit verskaf. Moenie negatief oor ander praat nie. Dikwels het vriende al die inligting misbruik as hulle jaloers of kwaad is.

2. Wat beteken dit om foto's en video's te deel? Mense plaas foto's en video's van hulleself op die Internet om dit maklik beskikbaar vir vriende en ander te maak. Onder hierdie ruimtes is Youtube (video's), Flickr en Photobucket (foto's) en ccMixter (musiek) goed bekend.

Wees op die uitkyk: Skakel altyd jou hart in op die stem van die Heilige Gees as jy na hierdie video's of foto's kyk. As enigiets nie stigkend is nie, of lasterlik is, of onbybelse waardes propageer; neem 'n besluit om nooit weer daarna te kyk nie. Moedig jou vriende aan om dieselfde te doen.

3. Wat is 'n 'virtuele' wêreld? 'n 'Virtuele' wêreld, of 'n amper-reële wêreld, is 'n rekenaargebaseerde gesimuleerde omgewing wat daarop gemik is om sy gebruikers d.m.v. 'avatars' interaktief besig te hou. Hierdie avatars of 'alter ego's' word gewoonlik aangebied in geskrewe vorm, of in twee- of drie-dimensionele grafiese voorstellings. Die rekenaargesimuleerde wêreld probeer 'n model daarstel wat gebaseer is op die reële wêreld of

op een of ander fantasiewêreld – 'n kruisvermenging tussen die reële en die fantasie. Kommunikasie tussen gebruikers wissel van teks tot grafiese ikone, visuele voorstellings en klank.

Wees op die uitkyk: Vra die Here hoeveel tyd jy moet spandeer in deelname aan hierdie verskillende opsies. Gewoonlik spandeer alle tienerjariges te veel tyd op die Internet en aan skynreële verhoudings en kontak met "ander" Internetvriende. Die gevaar is dat die "virtuele wêreld" die persoon se "reële wêreld" word wat met verloop van tyd 'n stryd laat ontstaan in die onderskeiding van ware realiteit. Dit is baie belangrik om tred te hou met realiteit en nie net in 'n fantasiewêreld te leef of te probeer ontvlug na 'n fantasieryke maar in wese 'n betekenislose wêreld nie.

4. Wat is hierdie beheptheid met aanlyn speletjies? Multi-speler aanlyn speletjies skep 'n rekenaarwêreld baie naby aan die reële wêreld, met reële wêreldreëls, -aksies en -kommunikasie. Kommunikasie is gewoonlik tekstueel met regte stemme. Virtuele wêreld is nie beperk tot speletjies nie. Daar is ook *emotikons* of *smileys* beskikbaar om gevoelens en gesigsuitdrukkings te weerspieël.

Wees versigtig: As Christen-tiener moet jy die tyd wat jy voor jou rekenaar deurbring met God bespreek en Hom raadpleeg oor die inhoud daarvan. Vra die Here in jou stiltetyd om jou te wys of die speletjies wat jy speel jou meer leer van hoe en Wie Hy is, jou nader na of verder van Hom skuif en vra Hom om jou te help om die tyd wat jy aan speletjies spandeer, te beperk. Moenie jouself benadeel nie, gee net die dinge prys wat jou verhouding met die Here Jesus benadeel. Moedig jou vriende aan om dieselfde te doen. Onthou dat ander mense ook van 'jou tyd' nodig het – moenie selfsugtig wees met jou tyd nie, anders ontwikkel dit dalk in 'n lewenslange gewoonte.

5. Wat is 'n kletskamer? 'n Kletskamer is 'n spesifieke area waar mense met dieselfde belange "bymekaar kom" om te kuier of te gesels. Deur eenvoudig op jou sleutelbord te tik, kan jy dadelik en direk met iemand aan die ander kant van die wêreld gesels. Binne in die kletskamer kan daar 'n moderator wees wat die inhoud van die gesprek monitor om misbruik te verhinder. Moderators het al gesprekke beëindig wat onaanvaarbaar en beledigend geraak het. 'n Kletskamer is 'n plek waar geleer kan word om te gesels en te sosialiseer, maar omdat dit so maklik is om anoniem te bly, het dit al geleidelik tot misbruik van die sisteem. Kinders en tieners is mal oor kletskamers en verslae oor die gevaar van kletskamers is wyd bekend. Daar is baie onverantwoordelike volwassenes wat kletskamers anoniem gebruik vir hulle eie doelwitte. Vir jou eie veiligheid is dit nodig dat jou ouers moet weet met wie jy almal gesels.

Wees op die uitkyk: Hoe weet jy wanneer jy 'in gevaar verkeer' wanneer jy in die kletskamer besig is? Die maklikste manier om dit vas te stel is om jouself af te vra of jou ouers of 'n volwassene te enige tyd in jou kamer kan inkom en jou gesprekke lees. Dieselfde geld vir die Here. Vra Hom om jou te help om te onderskei en om nie met onbekende mense te gesels wat voorgee om iets anders te wees as wat hulle regtig is nie. Wanneer die Heilige Gees met jou oor hierdie sake praat, moet jy mooi na Sy stem luister. Moet ook nooit lelike taal gebruik, betrokke raak by aanlyn argumente of 'n geskinder nie.

6. Wat is vry aanlyn spraak? Die Internet maak lang oorsese gesprekke makliker en baie goedkoper as tradisionele telefone. Programme soos Skype, Google Talk (GTalk), Nimbuzz en Fring is 'n paar voorbeelde van programme wat jou help om met iemand op enige plek in die wêreld te gesels (per teks, audio of video). Daar is dikwels mense wat graag met iemand in Suid-Afrika wil kontak maak met die doel om uit hulle eie lande weg te kom. Hulle doen dit op subtiele maniere soos om 'onskuldig' navraag te doen oor toeriste-aantreklikhede in Suid-Afrika en dan persoonlike besonderhede van jou te kry oor waar jy bly, wat jy doen, ens.

Wees op die uitkyk: Maak seker dat jy jou inligting verander sodat net die mense in jou adresboek jou kan kontak. MOET NOOIT enige persoonlike inligting oor jouself vir mense gee sodat enigiemand kan weet waar jy bly, waar jy werk, ens., nie. Vra die Here om vir jou onderskeiding en wysheid te gee oor wat om te doen as iemand wat jou nie ken nie, jou kontak.

7. Wat is MXit? MXit is 'n kitsboodskap-apparaat wat op jou selfoon geïnstalleer word (aanpassings vir Persoonlike Rekenaars is ook beskikbaar), wat jou help om 'n persoonlike gesprek te voer oor jou selfoon of in 'n kletskamer teen 'n fraksie van die koste van 'n SMS. Die bekendste geval in Suid-Afrika tot dusver van die misbruik van jong kinders deur 'n tegnologiese medium, is die geval van 'n 16-jarige meisie wat ontvoer is deur 'n 33 jarige man wat haar op die MXit kletsprogram gekontak het. MXit is gratis aflaaibaar en dit is gratis om te registreer, dit beteken geen maandelikse fooie nie. Jy kan boodskappe heen-en-weer stuur in werklike tyd (kitsboodskappe). Die maksimum lengte van hierdie boodskappe is 2 048 karakters in vergelyking met die normale SMS se 160 karakters. MXit het ongeveer 2 miljoen gebruikers, waarvan die meerderheid tussen 12-17 is en 'n kleiner groep tussen 18-25.

Wees op die uitkyk: Moet nooit jou selfoonnommer, volle naam en fisiese adres aan vreemdelinge gee nie en moet nooit 'n vreemdeling in die kletskamer in die werklike lewe ontmoet nie. Aan die ander kant, vra die Here om jou te wys hoe jy oor jou persoonlike verhouding met die Here Jesus teenoor jou vriende op bv. MXit kan getuig.

8. Bly in verbinding met reële mense: Sosiale media is 'n swak plaasvervanger vir ware vriendskap. Dit kan letterlik op die ou end gesinsverhoudinge versteur omdat dit mense toelaat om in 'n skynwêreld te leef waar hulle kan sê wat hulle wil met skynbaar geen nagevolge nie. Dit isoleer jou van jou vriende en gesin en verhinder jou om ware, blywende vriendskappe te kweek omdat jy altyd in kontak is met "ander" mense. Daar is geen werklike toewyding betrokke by Internet en virtuele verhoudings nie. Dit is verbasend dat mense eintlik eensamer word in die proses. Jy kan nie die dieptes van jou hart, jou ware pyn, diepste emosies en tranes deel met 'n mens wat vir jou gesigloos is en wat jy nie persoonlik ken nie – die elektroniese media kan nie daardie vakuum vul nie.

Wees op die uitkyk: Hoe weet jy of jou sosiale vaardighede besig is om agteruit te gaan? As jy en jou vriende meer tyd aan gesprekke aanlyn bestee as persoonlik, is dit 'n rooi lig. As jy verhoudings per e-pos, in kletskamers of via SMS'e begin of eindig, is jy in 'n gevaarsone om sosiaal geïsoleer te raak. Vra vir die Here Jesus hoe om jou persoonlike verhoudings met mense op 'n gesonde manier te hanteer.

(Tienderjariges het hulle eie gebruikstaal ontwikkel. Hier kan jy 'n gedetailleerde lys kry van SMS- en kletsafkortings wat deur tieners op hulle selfone, MXit en die Internet gebruik word: <http://www.phelios.com/sd/archives/sept04.html>).